

ΟΜΙΛΙΑ
ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ
ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ

ΣΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ
ΤΗΣ
ΕΚΘΕΣΗΣ ΤΩΝ ΘΗΣΑΥΡΩΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

Θεσσαλονίκη, 21 Ιουνίου 1997

Κύριε Πρόεδρε της Δημοκρατίας,
Παναγιώτατε,
Άγιε Πρώτε,
Άγιοι Πατέρες,
Κυρίες και Κύριοι,

Η Έκθεση των Θησαυρών του Αγίου Όρους, που εγκαινιάζεται σήμερα, δικαιώνει το θεσμό της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης που συνέλαβε η Μελίνα Μερκούρη.

Ο θεσμός δικαιώνεται με την Έκθεση των Θησαυρών, γιατί πέρα από το πλήθος των άλλων εκδηλώσεων που έγιναν και θα γίνουν κατά τη διάρκεια του έτους εδώ στη Θεσσαλονίκη, αποτελεί γεγονός μοναδικό και πολυσήμαντο. Η μοναδικότητα του γεγονότος προκύπτει από την παρουσίαση θησαυρών υψηλής αισθητικής ποιότητας, ζωγραφικών αριστουργημάτων, ψηφιδωτών εικόνων που ανάλογές τους δεν υπάρχουν στον κόσμο, σπανίων μικρογραφιών, χειρογράφων, αριστουργημάτων μικροτεχνίας. Το ιδιάζον όμως χαρακτηριστικό της Έκθεσης είναι ότι ο επισκέπτης, άνδρας ή γυναίκα, Έλληνας ή ξένος έχει τη μοναδική δυνατότητα να δει συγκεντρωμένα τα κειμήλια και τα έργα τέχνης που ακόμη και αν ταξιδέψει στο Άγιο Όρος τα βλέπει μεμονωμένα στα σκευοφυλάκια των Μονών. Παρέχεται επίσης στον επιστήμονα μελετητή η σπάνια δυνατότητα της συγκριτικής μελέτης.

Αλλά η έκθεση πολύ περισσότερο από όλα αυτά, είναι μία μορφοποίηση των βαθύτατων μεταφυσικών αναζητήσεων του ανθρώπου και η απάντηση της Ορθοδοξίας όπως αυτή βιώνεται καθημερινά, για χίλια και περισσότερα χρόνια, στη χερσόνησο του Άθω, το Άγιο Όρος, αυτό το μείζον Βυζαντινό και μεταβυζαντινό μνημείο της Ευρώπης.

Η πολιτιστική και πνευματική παρακαταθήκη του Αγίου Όρους έχει άλλωστε τόση εμβέλεια στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ώστε να θεσπιστούν κατ' εξαίρεση ειδικές διατάξεις για το σεβασμό του προνομιακού καθεστώτος του.

Η Ελληνική Πολιτεία της οποίας το Άγιο Όρος είναι αναπόσπαστο και ουσιώδες τμήμα με οικουμενική ακτινοβολία, διέθεσε κατά τα τελευταία έτη υψηλές πιστώσεις για την αναστήλωση, συντήρηση και προβολή των μνημείων του.

Η Πολιτεία εκδηλώνει το διαρκές ενδιαφέρον της με τη συντονισμένη δράση όλων των συναρμοδίων υπουργείων και ιδίως των υπουργείων Πολιτισμού, Μακεδονίας-Θράκης και ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ.

Άγιε Πρώτε,

Θέλω να ευχαριστήσω εκ μέρους της Κυβέρνησης την Ιερά Κοινότητα που παρίσταται εδώ για τη θετική ανταπόκρισή της στη πρόταση της Θεσσαλονίκης για την οργάνωση της έκθεσης αυτής που ήταν παλαιό όνειρο της πόλης. Ο Ελληνικός λαός στο σύνολό του και φαντάζομαι και οι Ευρωπαίοι εταίροι μας κατανοούν πόσο δύσκολο ήταν να αποφασιστεί από τους Αγιορείτες μοναχούς να αποχωριστούν από τα Ιερά αυτά Κειμήλια, αριστουργήματα της τέχνης, αλλά κυρίως κατορθώματα της πίστης και φυλαχτά της ιστορίας με τα οποία συμβιώνουν καθημερινά. Κατανοούμε τη σημασία της απόφασης αυτής που είναι μία έξοδος του Αγίου Όρους προς τον κόσμο. Προς τον Ελληνικό λαό αλλά και το διεθνές κοινό, στήριγμα για τον πρώτο και αποκάλυψη για το δεύτερο.

Θέλω επίσης να συγχαρώ τους οργανωτές της Έκθεσης, τη «Θεσσαλονίκη 1997», το Υπουργείο Πολιτισμού, όλους εκείνους που δούλεψαν συστηματικά για την πραγματοποίηση της Έκθεσης αυτής εδώ στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μια δυναμική κοινότητα λαών με κοινά συμφέροντα. Με κανένα όμως τρόπο δεν πρέπει να χαθεί η ιδιαίτερη πολιτιστική ταυτότητα του κάθε έθνους. Η ενότητα του Ευρωπαϊκού πολιτισμού διασφαλίζεται μέσα από την πολυμορφία του που γίνεται έτσι ένα συγκριτικό πλεονέκτημα για την ενωμένη Ευρώπη. Η προβολή από τη φετινή Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης της υψίστης καλλιτεχνικής έκφρασης της Ορθοδοξίας με την αυθεντικότητα της αδιάκοπης συνέχειας και της αισθητικά εκφρασμένης λατρείας μεταδίδει αυτό το μήνυμα. Στην Ευρώπη που κάνει σταθερά βήματα προς την ενοποίησή της σ' όλα τα επίπεδα με έμφαση κατ' ανάγκη στα θέματα της οικονομίας η Έκθεση αυτή προβάλλει μια άλλη διάσταση. Εισάγει την αναζήτηση του απόλυτου, το κάλλος της καλλιτεχνικής έκφρασης, το κύρος της ιστορίας.

Και αυτή είναι ίσως η μεγαλύτερη προσφορά της Έκθεσης των Θησαυρών του Αγίου Όρους.

Κύριε Πρόεδρε της Δημοκρατίας,
Παναγιώτατε,
Αγιε Πρώτε,
Άγιοι Πατέρες,
Κυρίες και Κύριοι,

Εξομαίνα
της Ευδίας του
Αγίου Όρους
Θ/μη
- Na Jραφεί

Η Έκθεση των Θησαυρών του Αγίου Όρους, που εγκαινιάζεται σήμερα, δικαιώνει το θεσμό της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης που συνέλαβε η Μελίνα Μερκούρη.

Ο θεσμός δικαιώνεται με την Έκθεση των Θησαυρών, γιατί πέρα από το πλήθος των άλλων εκδηλώσεων που έγιναν και θα γίνουν κατά τη διάρκεια του έτους εδώ στη Θεσσαλονίκη, αποτελεί γεγονός μοναδικό και πολυσήμαντο. Η μοναδικότητα του γεγονότος προκύπτει από την παρουσίαση θησαυρών υψηλής αισθητικής ποιότητας, ζωγραφικών αριστουργημάτων, ψηφιδωτών εικόνων που ανάλογές τους δεν υπάρχουν στον κόσμο, σπανίων μικρογραφιών, χειρογράφων, αριστουργημάτων μικροτεχνίας. Το ιδιάζον όμως χαρακτηριστικό της Έκθεσης είναι ότι ο επισκέπτης, άνδρας ή γυναίκα, Έλληνας ή ξένος έχει τη μοναδική δυνατότητα να δει συγκεντρωμένα τα κειμήλια και τα έργα τέχνης που ακόμη και αν ταξιδέψει στο Άγιο Όρος τα βλέπει μεμονωμένα στα σκευοφυλάκια των Μονών. Παρέχεται επίσης στον επιστήμονα μελετητή η σπάνια δυνατότητα της συγκριτικής μελέτης.

Αλλά η έκθεση πολύ περισσότερο από όλα αυτά, είναι μία μορφοποίηση των βαθύτατων μεταφυσικών αναζητήσεων του ανθρώπου και η απάντηση της Ορθοδοξίας όπως αυτή βιώνεται καθημερινά, για χίλια και περισσότερα χρόνια, στη χερσόνησο του Άθω, το Άγιο Όρος, αυτό το μείζον Βυζαντινό και μεταβυζαντινό μνημείο της Ευρώπης.

Η πολιτιστική και πνευματική παρακαταθήκη του Αγίου Όρους έχει άλλωστε τόση εμβέλεια στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ώστε να θεσπιστούν κατ' εξαίρεση ειδικές διατάξεις για το σεβασμό του προνομιακού καθεστώτος του. Αυτό επιβεβαιώθηκε και προχθές κατά τη σύνοδο κορυφής του Άμστερνταμ, η οποία, στο πλαίσιο της διακυβερνητικής διάσκεψης και της νέας συνθήκης, επιβεβαίωσε το status του Αγίου Όρους.

Η Ελληνική Πολιτεία της οποίας το Άγιο Όρος είναι αναπόσπαστο και ουσιώδες τμήμα με οικουμενική ακτινοβολία, διέθεσε κατά τα τελευταία έτη υψηλές πιστώσεις -θα τολμούσα να πω ότι από την εποχή των Βυζαντινών αυτοκρατόρων είχαν να διατεθούν τόσα χρήματα στο Όρος- για την αναστήλωση, συντήρηση και προβολή των μνημείων του.

Η Πολιτεία εκδηλώνει το διαρκές ενδιαφέρον της με τη συντονισμένη δράση όλων των συναρμοδίων υπουργείων και ιδίως των υπουργείων Πολιτισμού, Μακεδονίας-Θράκης και ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ.

Άγιε Πρώτε,

Θέλω να ευχαριστήσω εκ μέρους της Κυβέρνησης την Ιερά Κοινότητα που παρίσταται εδώ για τη θετική ανταπόκρισή της στη πρόταση της Θεσσαλονίκης για την οργάνωση της έκθεσης αυτής που ήταν παλαιό όνειρο της πόλης. Ο Ελληνικός λαός στο σύνολό του και φαντάζομαι και οι Ευρωπαίοι εταίροι μας κατανοούν πόσο δύσκολο ήταν να αποφασιστεί από τους Αγιορείτες μοναχούς να αποχωριστούν από τα Ιερά αυτά Κειμήλια, αριστουργήματα της τέχνης, αλλά κυρίως κατορθώματα της πίστης και φυλαχτά της ιστορίας με τα οποία συμβιώνουν καθημερινά. Κατανοούμε τη σημασία της απόφασης αυτής που είναι μία έξοδος του Αγίου Όρους προς τον κόσμο. Προς τον Ελληνικό λαό αλλά και το διεθνές κοινό, στήριγμα για τον πρώτο και αποκάλυψη για το δεύτερο.

Θέλω επίσης να συγχαρώ τους οργανωτές της Έκθεσης, τη «Θεσσαλονίκη 1997», το Υπουργείο Πολιτισμού, όλους εκείνους που δούλεψαν συστηματικά για την πραγματοποίηση της Έκθεσης αυτής εδώ στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μια δυναμική κοινότητα λαών με κοινά συμφέροντα. Με κανένα όμως τρόπο δεν πρέπει να χαθεί η ιδιαίτερη πολιτιστική ταυτότητα του κάθε έθνους. Η ενότητα του Ευρωπαϊκού πολιτισμού διασφαλίζεται μέσα από την πολυμορφία του που γίνεται έτσι ένα συγκριτικό πλεονέκτημα για την ενωμένη Ευρώπη. Η προβολή από τη φετινή Πολιτιστική Πρωτεύουσα της

Ευρώπης της υψίστης καλλιτεχνικής έκφρασης της Ορθοδοξίας με την αυθεντικότητα της αδιάκοπης συνέχειας και της αισθητικά εκφρασμένης λατρείας μεταδίδει αυτό το μήνυμα. Στην Ευρώπη που κάνει σταθερά βήματα προς την ενοποίησή της σ' όλα τα επίπεδα με έμφαση κατ' ανάγκη στα θέματα της οικονομίας η Έκθεση αυτή προβάλλει μια άλλη διάσταση. Εισάγει την αναζήτηση του απόλυτου, το κάλλος της καλλιτεχνικής έκφρασης, το κύρος της ιστορίας.

Και αυτή είναι ίσως η μεγαλύτερη προσφορά της Έκθεσης των Θησαυρών του Αγίου Όρους.